

Nr 91

Kungl. Maj:ts proposition angående medel för det nordiska ministerrådssekretariatet i Oslo; given den 22 mars 1974.

Kungl Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att medel anvisas på riksstaten för budgetåret 1974/75 för att bestrida Sveriges andel av kostnaderna för det nordiska ministerrådssekretariatet i Oslo. Vidare lämnas en redogörelse för det nordiska samarbetet under år 1973 inom ministerrådets verksamhetsområde utom såvitt angår det kulturella samarbetet.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 mars 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT, GUSTAFSSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Feldt, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *medel för det nordiska ministerrådssekretariatet i Oslo* och anför.

I prop. 1974:1 (bil. 12 s. 16) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Nordiska ministerrådssekretariatet* för budgetåret 1974/75 beräkna ett förslagsanslag av 1 145 000 kr.

Jag anhåller, att nu få ta upp denna fråga.

1. Inledning

Det nordiska ministerrådssekretariatet i Oslo inledde sin verksamhet den 1 juli 1973. Nordiska ministerrådet fastställde i maj 1973 förslag till budget för ministerrådssekretariatet för vart och ett av halvåren juli–december 1973, januari–juni 1974 och juli–december 1974.

Upprättandet av ministerrådssekretariatet godkändes av riksdagen den 25 maj 1973 (prop. 1973:121, UU 1973:13, rskr 1973:245). Samtidigt anvisade riksdagen medel för att bestrida den svenska andelen av kostnaderna för sekretariatet under tiden den 1 juli 1973 – den 30 juni 1974.

Fr. o. m. år 1975 införs en budget för ministerrådssekretariatet som omfattar ett budgetår som sammanfaller med kalenderåret. Beredningen av 1975 års budget ägde rum under perioden januari–mars i år inom Nordiska ministerrådet. Under denna behandling ägde överläggningar rum med Nordiska rådet beträffande vissa frågor rörande budgeten.

Den 11 mars 1974 fastställde Nordiska ministerrådet förslag till budget för sekretariatet för år 1975. Ministerrådet fastställde samtidigt ett förslag till tilläggsbudget för år 1974.

För svensk del innebär den budgetprocedur som tillämpats bl. a., att förslag inte har kunnat föreläggas riksdagen inom den tid som fastställts för anslagspropositioner. Budgetförslagen bör dock behandlas av vårriksdagen. Det angivna förfarandet är i allt väsentligt detsamma som det som med riksdagens godkännande tillämpas i fråga om verksamhetsbudgeten för det nordiska kultursamarbetet (prop. 1972:130 s. 41, KrU 1972:24, rskr 1972:315).

I det följande kommer jag först att lämna en översiktlig redogörelse för det nordiska samarbetet under år 1973 inom ministerrådets verksam-

hetsområde utom beträffande det kulturella samarbetet. Därefter kommer jag att närmare redogöra för ministerrådets förslag avseende dels tilläggsbudget för år 1974, dels budget för år 1975.

Chefen för utbildningsdepartementet kommer senare att anmäla frågan om 1975 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet m. m. och därvid redogöra för det nordiska samarbetet under år 1973 på det kulturella området.

2. Det nordiska samarbetet under år 1973

Ministerrådets arbete har under år 1973 varit inriktat på att genomföra det tidigare antagna nordiska handlingsprogrammet för industri-, energi-, regional- och miljöpolitik samt för lagstiftnings-, kultur- och transportområdena. Programmet omfattar både konkreta samarbetsprojekt och fortsatta utredningar på vissa områden.

Samtidigt har möjligheterna att utvidga samarbetet undersökts. De områden som härvid främst varit aktuella är arbetsmiljö-, turist- och konsumentområdena.

Organisation. Utbyggnaden av organisationen för regeringarnas nordiska samarbete har i det väsentliga genomförts under året. Ett tiotal ämbetsmannakommittéer arbetar nu under ministerrådet. Vid sidan av ställföreträdarkommittén finns sedan tidigare ämbetsmannakommittéer för kulturellt samarbete och för transportfrågor. Under året har nya ämbetsmannakommittéer upprättats för industri- och energipolitik, för samarbete inom byggssektorn, för regionalpolitik samt för arbetsmiljöfrågor. Nordiska kontaktorganet för miljövårdsfrågor har ombildats till en ämbetsmannakommitté. Motsvarande beslut har fattats i fråga om socialpolitiska kommittén, kommittén för konsumentfrågor samt kontaktmännen för nordiskt lagstiftningssamarbete. Det nordiska arbetsmarknadsutskottet skall vid sidan av sina övriga uppgifter också fungera som en ämbetsmannakommitté.

Ministerrådssekretariatet i Oslo började sin verksamhet på permanent basis den 1 juli 1973. Avtal mellan länderna om ministerrådets sekretariat och deras rättsliga ställning har undertecknats och trätt i kraft. Likaså har ny arbetsordning för ministerrådet och arbetsordning för sekretariatet i Oslo fastställts och trätt i kraft.

Allmänna frågor. Diskussion pågår om utformningen av kontakterna mellan Nordiska rådet och ministerrådet, särskilt såvitt gäller behandlingen av ministerrådets årliga berättelse och budgeten för ministerrådssekretariatet i Oslo.

I skrivelser till arbetsmarknadens parter har ministerrådet givit sin syn på frågan om samverkan med dessa vid utvecklingen av det nordiska samarbetet.

Nordiska rådets och ministerrådets sekretariat har satt igång en gemensam undersökning om behovet av och formerna för information om det nordiska samarbetet.

En arbetsgrupp har tillsatts med uppgift att lägga fram förslag till

regler om offentlighetsprincipens tillämpning på nordiska samarbetsorgan.

Bistånd till Island. Vid Nordiska rådets session i februari 1973 beslöts att det gemensamma nordiska biståndet till Island för återuppbyggnadsarbetet med anledning av vulkanutbrottet på Vestmannaöarna skulle uppgå till sammanlagt 100 milj. danska kr. Av detta belopp svarar Sverige för 40 milj. danska kr. Återuppbyggnadsarbetet har i stort sett fullföljts planenligt.

Samarbete i internationella organisationer. Under EG-förhandlingarna har de nordiska regeringarna haft fortlöpande kontakter, senast under de norska förhandlingarna om ett handelsavtal. Samarbete har också etablerats beträffande de föreskrifter på kol- och stålområdet som utarbetas i anslutning till avtalen med CECA samt i fråga om de ursprungsregler som ingår i frihandelsavtalen med EG. Överläggningar har vidare skett i syfte att undvika att trafikförsäkringskontroll måste återinföras mellan Danmark och övriga nordiska länder. Ett nära samarbete har också ägt rum i fråga om förberedelser inför förhandlingar i GATT. I de internationella valutafrågorna har de nordiska ländernas samarbete fortsatt bl. a. i form av gemensam representation i internationella valutafondens styrelse och i det pågående arbetet inom den s. k. 20-kommittén med att reformera det internationella valutasystemet.

Lagstiftning, juridiskt samarbete. Samarbetet har under år 1973 fortsatt efter riktlinjerna i det program för de närmaste årens samarbete på lagstiftningsområdet som presenterades till Nordiska rådets 21:a session 1973. En diskussion har ägt rum mellan Nordiska rådets juridiska utskott och justitieministerna om principerna för planeringen av lagstiftningsarbetet.

Socialpolitik. Ett utskott har tillsatts för att företa en allmän genomgång av den nordiska konventionen om social trygghet från år 1955. Samarbete pågår rörande utveckling av bättre tekniska hjälpmedel för handikappade. Förslag har lagts fram om att tillsätta en nordisk läkemedelsnämnd. Beslut har fattats om att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift bl. a. att undersöka i vilka former ett samarbete beträffande upplysningsverksamheten om tobakens skadeverkningar kan förverkligas. Vidare har ett förslag till organisation och uppgifter för ett nordiskt samarbetsorgan på narkotikaforskningens område lagts fram. De nordiska socialministrarna har beslutat att en nordisk konferens skall arrangeras år 1974 om samordnad verksamhet inom hälsovård och socialvård.

Arbetsmarknad. Nya riktlinjer har antagits för samarbetet mellan de nordiska ländernas arbetsförmedlingsmyndigheter. På grundval av erfarenheterna av det särskilda svensk-finska avtalet skall förslag utarbetas om en ytterligare utveckling av det nordiska förmedlingssamarbetet.

Arbetsmiljö. En särskild ämbetsmannakommitté har som nämnts inrättats för arbetsmiljöfrågorna. Ett program för det fortsatta samarbetet på detta område har fastställts. I programmet läggs särskild vikt vid en förbättrad information mellan länderna om utvecklingen på arbetsmiljöområdet, vid relationerna till frivilliga arbetarskyddsorganisationer

och till arbetsmarknadens partsorgan samt vid samordning av de nordiska ländernas ståndpunkter i arbetsmiljöfrågor på det internationella planet.

Miljövård. En nordisk miljöskyddskonvention har utarbetats och sedermera undertecknats. Den träder i kraft vid årsskiftet 1974/75. Konventionen går ut på att man i de skilda nordiska länderna skall ta ömsesidig hänsyn vid tillståndsprövning för miljöskadlig verksamhet. Ett slutligt förslag till konvention om skydd av den marina miljön i Östersjön har utarbetats. Mellan Sverige och Danmark pågår förhandlingar om föreningssituationen i Öresund. Överenskommelse mellan Sverige och Finland har träffats om en samordning av forsknings- och utredningsarbetet rörande Bottniska viken. En särskild arbetsgrupp för avfallsfrågor har föreslagit att en nordisk avfallsbörns inrättas, genom vilken svårhanterligt avfall skall kunna förmedlas till företag där det kan användas produktivt eller eventuellt oskadliggöras. Gruppen arbetar vidare bl. a. med praktiska regler för hantering av problemavfall. Särskilda arbetsgrupper har under 1973 avgivit rapporter rörande samarbete i fråga om miljövårdsforskning och miljövårdsutbildning. På den klassiska naturvårdens område har en rapport rörande skyddsvärda landskapsområden i Norden utarbetats.

Energi. De nordiska regeringarnas kontakter om energifrågor av gemensamt intresse har intensifierats under den internationella energikrisen. Ministerrådet har beslutat att det inom ramen för den ämbetsmannakommitté, som nyligen inrättats på detta område, skall sättas igång ett utredningsarbete för att belysa de nordiska ländernas energisituation. I samband härmed skall även behovet och möjligheterna av en ytterligare utbyggnad av samarbetet värderas. Ministerrådet har vidare beslutat utreda möjligheterna av ett samarbete om att utnyttja de isländska energitillgångarna.

Nordiska fonden för teknologi och industriell utveckling. Fonden började sin verksamhet den 1 juli 1973. En rad konkreta projekt studeras och beslut om stöd har i vissa fall fattats. För att säkra fondens arbete på sikt har ministerrådet beslutat föreslå att fonden skall tillföras 10 milj. svenska kr. utöver tidigare beslutade 10 milj. kr.

Mätteknik, provning. Nordtest, det gemensamma nordiska organet på provnings- och kontrollområdet, har påbörjat sin verksamhet. Medel för driften har beviljats av fonden för teknologi och industriell utveckling. På det mättekniska området har en särskild arbetsgrupp tillsatts.

Byggsektorn. Aktiviteten har ökats i de nordiska samarbetsorganen på byggområdet. Två särskilda projekt har startats, vilka går ut på samordning av det fortsatta utvecklingsarbetet med byggnormer samt tekniska standard- och kontraktsbestämmelser.

Regionalpolitik. De olika punkterna i det regionalpolitiska handlingsprogrammet har närmare analyserats i syfte att få fram förslag till åtgärder för att förverkliga programmet. Det har ännu endast i begränsad utsträckning varit möjligt att föreslå konkreta åtgärder. Forskning och utredning fortsätter på många punkter. En utredning angående det kommunala samarbetet över de nordiska riksgrensarna har lagts fram under år 1973. I utredningen konstateras att det nuvarande gränskom-

munala samarbetet vilar på ett oklart rättsligt underlag. Mot bakgrund härav har ministerrådet beslutat att ett förslag till nordisk konvention om gränskommunalt samarbete skall utarbetas.

Konsumentpolitik. Det har beslutats, att en ämbetsmannakommitté för konsumentfrågor skall upprättas och att ett nordiskt handlingsprogram på konsumentområdet skall utarbetas.

Turistfrågor. En kommitté har tillsatts för att utreda frågor om nordiskt turistsamarbete. Den kartlägger kvarvarande restriktioner för resande och studerar möjligheterna att förbättra marknadsföringen. Utredningsresultatet avses ligga till grund för en diskussion om det fortsatta nordiska samarbetet på turistområdet.

Biståndsfrågor. Arbetet med de gemensamma nordiska biståndsprojekten i olika u-länder har fortsatt under år 1973. Detsamma gäller i fråga om det nordiska samarbetet inom ramen för internationella organ på biståndsområdet, såsom ECOSOC, UNDP, UNIDO och UNCTAD. En utredning om det fortsatta nordiska biståndssamarbetet och de lämpligaste formerna härför har tillsatts.

Transporter och kommunikationer. Inom ramen för verksamhetsprogrammet på transport- och kommunikationsområdet har två omfattande projekt påbörjats under år 1973. Det ena syftar till att utveckla för nordiska förhållanden lämpliga normer för beräkning av slitaget på vägarna. Det andra projektet siktar till en analys av tänkbara framtida kollektivtrafiksystem. En arbetsgrupp har vidare tillsatts för att utreda frågor i samband med en utbyggnad av flygtrafiken på bl. a. Nordkalotten.

3. Ministerrådets förslag till tilläggsbudget för år 1974 m. m.

I prop. 1973:121 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att dels godkänna upprättandet av det nordiska ministerrådssekretariatet i Oslo, dels anvisa ett förslagsanslag av 1 145 000 kr. för att täcka den svenska andelen av kostnaderna för sekretariatets verksamhet under tiden den 1 juli 1973 – den 30 juni 1974. Som nämnts inledningsvis beslutade riksdagen den 25 maj 1973 i enlighet med propositionens förslag (UU 1973:13, rskr 1973:245).

Vid Nordiska ministerrådets möte i Köpenhamn den 25 maj 1973 antogs ett förslag till budget för ministerrådssekretariatet för perioden den 1 juli – den 31 december 1974 om ett belopp av 2 190 000 norska kr., avsett att täcka dels sekretariatets administrativa kostnader, dels kostnaderna för vissa nordiska samarbetsprojekt.

Med hänsyn till att verksamheten vid ministerrådssekretariatet senare utvecklats och fördjupats på en rad områden inom ramen för handlingsprogrammet för det nordiska samarbetet, beslöt ministerrådet vid möte i Köpenhamn den 11 mars 1974 att godkänna ett förslag till tilläggsbudget för år 1974 om 1 369 000 norska kr. Vid beräkningen av detta belopp gjordes avdrag för sekretariatets inkomster under år 1974 av räntor och av avgifter som de anställda har att erlägga enligt särskilda regler. I

förslaget till tilläggsbudget ingår dels projektmedel beräknade till 834 000 norska kr., dels medel avsedda att täcka administrativa utgifter med ett till 286 000 norska kr. beräknat belopp och dels ett särskilt anslag om 249 000 norska kr. som i första hand är avsett att täcka oförutsedda pris- och löneökningar. Projektmedlen är avsedda för bl. a. projekt på transportområdet, turistområdet och det regionalpolitiska området samt inom byggsektorn.

Sekretariatet har för närvarande 21 personer anställda. Härtill kommer fyra projektchefer, som avlönas av projektmedel. Vid beredningen av budgetförslaget har en noggrann prövning skett av behovet av ytterligare personal vid sekretariatet. Beloppet för administrativa kostnader i förslaget till tilläggsbudget är avsett att möjliggöra den personalförstärkning som bedömts nödvändig för att sekretariatet med rimliga anspråk på effektivitet skall kunna fullgöra sina utrednings- och servicefunktioner. Medel har beräknats för ytterligare två handläggare och en arkivarie.

4. Ministerrådets förslag till budget för år 1975

För år 1975 har ministerrådet den 11 mars 1974 antagit ett förslag till budget om 13 883 000 norska kr. Budgeten är beräknad i 1975 års prisläge. Jämfört med år 1974 innebär ministerrådets förslag för år 1975 en ökning med i runt tal 7,7 milj. norska kr.

I ministerrådets förslag om sammanlagt ca 13,9 milj. norska kr. avser 1,4 milj. projektmedel, 7,0 milj. dispositionsmedel, 5,3 milj. medel för administrativa kostnader och 0,2 milj. medel avsedda att täcka oförutsedda pris- och löneökningar.

Projektmedlen har tagits upp till i stort sett oförändrat belopp jämfört med år 1974. De är i första hand avsedda att täcka kostnaderna för pågående projekt inom byggsektorn, på det regionalpolitiska området samt på transport- och kommunikationsområdet. De medel till ministerrådets disposition, som ingår i budgeten, är avsedda att täcka kostnaderna under år 1975 för projekt, som ännu är under beredning.

5. Departementschefen

Vid Nordiska rådets session i februari 1973 presenterade ministerrådet ett nordiskt handlingsprogram för industri-, energi-, regional- och miljöpolitik samt för lagstiftnings-, kultur- och transportområdena. Programmet är avsett att efter hand utvidgas att omfatta också andra områden, i första hand arbetsmiljö-, turist- och konsumentområdena.

Arbetet med att genomföra handlingsprogrammet har pågått i drygt ett år. Konkreta samarbetsresultat kan nu redovisas på flera områden. Jag skall här bara nämna ett par exempel.

Den 1 juli 1973 började den nordiska fonden för teknologi och industriell utveckling sin verksamhet. Ministerrådet har föreslagit att fondens kapital skall utökas med 10 milj. svenska kr. för verksamhetsåret

1975. Chefen för industridepartementet har i prop. 1974:1 (bil. 15 s. 162) föreslagit att medel anvisas på riksstaten för budgetåret 1974/75 för att bestrida den andel av detta belopp som skall tillskjutas av Sverige.

Ett nordiskt samarbetsorgan för materialprovning och kontroll har inrättats — Nordtest. Medel för driften har beviljats från fonden för teknologi och industriell utveckling.

På bl. a. trafikområdet och inom byggsektorn har konkreta samarbetsprojekt satts igång. På miljövårdsområdet har undertecknats en konvention mellan de nordiska länderna om ömsesidigt hänsynstagande vid provning av tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet. Ett betydelsefullt instrument för det nordiska miljövårdssamarbetet har därmed tillskapats.

Beträffande samarbetet i övrigt får jag hänvisa till den utförliga redogörelse för vidtagna och planerade åtgärder som lämnats i ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet till Nordiska rådets session i år.

För att genomföra handlingsprogrammet krävs väl fungerande samarbetsorgan. En väsentlig förstärkning av organisationen av det nordiska regeringssamarbetet har därför genomförts. Under ministerrådet arbetar numera ett tiotal olika ämbetsmannakommittéer. Nya sådana kommittéer har inrättats för industri- och energipolitik, för samarbete inom byggsektorn, för regionalpolitik och för arbetsmiljöfrågor. Ministerrådssekretariatet i Oslo började sin verksamhet den 1 juli förra året och har nu drygt 20 anställda.

Samverkan och samråd mellan ministerrådet och Nordiska rådet är ett viktigt inslag i det nordiska samarbetet. Behovet härav är särskilt stort i samband med utarbetandet av ministerrådets årliga berättelse till Nordiska rådet och ministerrådets budget. Diskussioner har därför inletts om hur samarbetet skall kunna byggas ut och förbättras.

Ministerrådet fastställde den 25 maj 1973 ett förslag till budget för ministerrådssekretariatet för andra halvåret 1974 om 2 190 000 norska kr. Rådet antog vidare den 11 mars 1974 ett förslag till tilläggsbudget för år 1974 om 1 369 000 norska kr. Vid beräkningen av detta belopp har avdrag gjorts för sekretariatets inkomster under år 1974.

När kostnaderna för år 1974 ursprungligen beräknades, var arbetet inom ministerrådet i första hand inriktat på administrativa och organisatoriska frågor. Underlaget för planeringen av aktuella samarbetsprojekt var vid denna tidpunkt svagt. Sedan dess har ett antal konkreta projekt kunnat färdigplaneras. Det är mot denna bakgrund ministerrådets förslag om tilläggsanslag för år 1974 får ses.

Genom ministerrådets förslag till tilläggsanslag blir det vidare möjligt att redan i år ge sekretariatet de personalresurser som behövs. Bl. a. kan särskilda handläggare anställas för informationsfrågor och för konsumentfrågor.

Ministerrådet fastställde den 11 mars 1974 ett förslag till budget för ministerrådssekretariatet för år 1975 om 13 883 000 norska kr. Förslaget innebär en ökning i jämförelse med år 1974 med i runt tal 7,7 milj. norska kr.

Det grundläggande planeringsarbetet när det gäller nya samarbetsprojekt utförs av de ämbetsmannakommittéer som arbetar under ministerrådet. I flera av dessa kommittéer pågår f. n. arbete med projekt, som beräknas kunna sättas i gång under år 1975. I flertalet fall är emellertid planeringsunderlaget ännu inte tillräckligt för att ministerrådet skall kunna fatta beslut om genomförande. Ministerrådet har därför valt att i budgeten för år 1975 inte föreslå någon höjning av beloppet för projektmedel. I stället har tagits upp en särskild post för medel till ministerrådets disposition. Huvuddelen av ökningen från år 1974 – 7,0 milj. norska kr. – avser dessa medel, som sålunda är avsedda för samarbetsprojekt, som ännu befinner sig på planeringsstadiet.

Sekretariatets administrativa kostnader förutsätts öka med 0,7 milj. norska kr. till 5,3 milj. norska kr. eller med omkring 16 %. Härigenom blir det möjligt att tillföra sekretariatet viss ytterligare personal även under år 1975.

Sekretariatets budget finansieras genom tillskott från medlemsstaterna enligt den fördelningsnyckel ministerrådet fastställt för gemensamt finansierade nordiska institutioner. Fördelningen för åren 1974–1976 är följande: Danmark 22 %, Finland 16 %, Island 1 %, Norge 16 % och Sverige 45 %.

De sammanlagda kostnaderna för ministerrådssekretariatet i Oslo under tiden den 1 juli 1974 – den 31 december 1975 har i ministerrådets budgetförslag – häri inbegripet förslaget till tilläggsbudget för år 1974 – beräknats till 17 442 000 norska kr. Efter avdrag av sekretariatets inkomster beräknas kostnaderna till 16 892 000 norska kr. Sveriges andel (45 %) av dessa kostnader utgör 7 601 400 norska kr., dvs. enligt nuvarande växelkurs 6 188 000 svenska kr.

6. Hemställan

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna den av Nordiska ministerrådet föreslagna ramen för budgeten för Nordiska ministerrådssekretariatet om 17 442 000 norska kr.,
2. till *Nordiska ministerrådssekretariatet* för budgetåret 1974/75 anvisa ett förslagsanslag av 6 188 000 kr.

Ärendet bör behandlas under riksdagens vårsession.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

